

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE



Tom XIV

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2019



Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Tłumaczenie tekstów oraz korekta językowa native speakera tekstów artykułów naukowych oraz recenzji naukowych w tomach XIII (2018) i XIV (2019) finansowane w ramach umowy 790/P-DUN/2018 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

The translation and the proofreading by a native speaker of the texts of academic articles and reviews in the volumes XIII (2018) and XIV (2019) financed as part of the Agreement 790/P-DUN/2018 from the funds of the Ministry of Science and Higher Education allocated for the purpose of promoting and propagating science.

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE

Tom XIV

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2019

Komitet naukowy / Scientific Committee:

Prof. Peter van Alfen, Prof. Michael Alram, Prof. Aleksander Bursche, Prof. François de Callatay, Dr Karsten Dahmen, Prof. Georges Depeyrot, Dr Haim Gitler, Zofia Golubiew, Prof. Wiesław Kaczanowicz, Elżbieta Korczyńska, Prof. Katerini Liampi, Prof. Adam Małkiewicz, Prof. Andrew Meadows, Prof. Mariusz Mielczarek, Dr Jiří Militký, Prof. Janusz A. Ostrowski, Prof. Maciej Salamon, Prof. Bernhard Weisser

Redakcja / Editorial Board:

Redaktor / Editor in Chief – Jarosław Bodzek
Zastępca redaktora / Associate Editor – Mateusz Woźniak
Sekretarze / Secretaries – Dorota Malarczyk, Anna Bochnak, Barbara Zajac

Redaktor tematyczny / Theme Editor:

Peter van Alfen

Redaktor językowy / Linguistic Editor:

Peter van Alfen

Recenzenci / Reviewers:

Prof. Bartosz Awianowicz, Prof. Katarzyna Balbuza, Dr Barbara Butent-Stefaniak, Dr Witold Garbaczewski, Dr Adam Kędzierski, Dr Hab. Agata Kluczek, Dr Koray Konuk, Dr Piotr N. Kotowicz, Dr Kyrilo Myzgin, Dr Dariusz Niemiec, Prof. Marek Olbrycht, Prof. Zenon Piech, Dr Hab. Vladimir F. Stolba, Dr Klaus Vondrovec, Dr Eliza Walczak, Dr Tomasz Więcek, Dr David Wigg-Wolf, Dr Hab. Marcin Wołoszyn

Redaktorzy prowadzący / Commissioning Editors:

Dorota Malarczyk, Anna Kowalczyk

Tłumaczenia / Translations:

David Daniel, Grzegorz Haczewski

Korekta / Proofreading:

Aedaan Shaw

Projekt graficzny i typografia / Graphic Design and Desktop Publishing:

Luiza Berdak

Skład i lamanie | Typesetting and Page Layout:

Katarzyna Poznańska

Adres redakcji / Address of the Editorial Office:

Muzeum Narodowe w Krakowie
ul. Józefa Piłsudskiego 12, 31-109 Kraków
tel. (+48) 12 433 58 50
e-mail: notae@mnk.pl
<http://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>

Wyłącznie odpowiedzialność za przestrzeganie praw autorskich dotyczących materiału ilustracyjnego ponoszą autorzy tekstów.
Authors of the texts bear the sole responsibility for observing the copyright illustrations.

Wersją pierwotną pisma *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* jest wersja elektroniczna.
The electronic edition of the *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* is treated as its original version.

© Muzeum Narodowe w Krakowie i Autorzy, 2019

ISSN 1426-5435

SPIS TREŚCI / CONTENTS

- 11 Od redakcji
12 From the Editors

ARTYKUŁY / ARTICLES

- JAROSŁAW BODZEK
15 The Satraps of Caria and the Lycians in the Achaemenid Period: Where is the Numismatic Evidence?
Satrapowie Karii i Licyjczycy w okresie Achemenidów: czy istnieją świadectwa numizmatyczne?
- EMANUEL PETAC, AUREL VÎLCU
43 About the Diobols Hoard of Apollonia Pontica and Mesembria Discovered in 1911 in Constanța (Ancient Tomis)
O skarbie dioboli Apollonii Pontyjskiej i Mesembrii odkrytym w 1911 r. w Konstancy (starożytnej Tomi)
- YANNIS STOYAS
59 Wheat-Ears and Owls. Remarks on Thessalian Coins with Countermarks
Kłosy i sowy. Uwagi na temat kontramarkowanych monet tesalskich
- MATEUSZ OKOŃSKI
93 Images of Central European *externae gentes* in Trajan's Monetary Iconography and Their Role in the Propaganda of the Imperial Era
Wizerunki środkowoeuropejskich externae gentes w ikonografii monetarnej Trajana i ich pozycja w propagandzie imperialnej epoki
- BARBARA ZAJĄC
123 The Roman Imperial Coinage Model for Some Provincial Coins of Bithynia and Pontus Struck During the Reign of Trajan (98–117)
Rzymskie mennictwo imperialne jako wzór dla niektórych monet Bitynii i Pontu bitych w okresie rządów Trajana (98–117)
- ARKADIUSZ DYMOWSKI
149 The Problem of the Presence of Barbarian Imitations of Roman Imperial Denarii in the Lands of Present-Day Poland. An Attempt at a Balance
Problem występowania barbarzyńskich naśladownictw denarów rzymskich na terenie obecnej Polski. Próba bilansu
- VITAL' SIDAROVICH
183 New Find of Gold Roman Coin-Pendants in the South-West of Belarus
Nowe znalezisko złotych rzymskich monet-zawieszek z południowo-zachodniej Białorusi

- 197 KYRYŁO MYZGIN, STEPAN STEPANENKO, YURI SYTYI
Discovery of a Panticapaeum Coin at the Shestovytsya Early Medieval Settlement
Znalezisko monety pantikapejskiej z wczesnośredniowiecznej osady Szestowica
- 221 KRZYSZTOF TUNIA, MATEUSZ WOŹNIAK
Coins from an Early-Medieval Burial Ground in Stręgorzycze, Krakow District
Monety z cmentarzyska wczesnośredniowiecznego w Stręgorzycach, pow. Kraków
- 249 DARIUSZ ROZMUS
Early Medieval Lead “Weights” from Młoszowa (near Trzebinia)
Wczesnośredniowieczne „ciężarki” ołowiane z Młoszowej k. Trzebini
- 263 MICHAŁ ZAWADZKI
Remarks on Changes in the Iconography of Jagiellonian Crown Coins
Uwagi o zmianach w ikonografii koronnych monet jagiellońskich
- 281 ANNA BOCHNAK, IWONA MŁODKOWSKA-PRZEPIÓROWSKA
A Seventeenth-Century Hoard of Coins Found at the Cemetery near the Church Dedicated to St. Barbara in the Old Town of Częstochowa
Siedemnastowieczny skarb monet znaleziony na cmentarzu przy kościele pw. św. Barbary na Starym Mieście w Częstochowie

RECENZJE / REVIEWS

- 327 JAROSŁAW BODZEK
WILHELM MÜSELER
Lykische Münzen in europäischen Privatsammlungen, (Gephyra Monographien 4), Istanbul 2016, 207 pages, 29 plates; ISBN 978-605-396-421-6
- 335 JAROSŁAW BODZEK
MARIUSZ MIELCZAREK
Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. I: The Archaeological and Ethnographical Museum in Łódź. Part 3: Bosphorus-Cilicia, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, Kraków–Warszawa 2016, 122 pages, 42 plates, indices; ISBN 978-83-7676-258-6
- 338 JAROSŁAW BODZEK
ELIZA WALCZAK, ALEKSANDRA KRZYŻANOWSKA
Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. II: The National Museum in Warsaw. Part 1: The Northern Black Sea Coast: Chersonesus-Bosporus, The Polish Academy of Arts and Sciences, Kraków–Warszawa 2016, 130 pages, 53 plates, indices; ISBN 978-83-7676-200-5

ELIZA WALCZAK

Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. II: The National Museum in Warsaw. Part 2: The Northern Black Sea Coast: Bosphoran Rulers, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, The National Museum in Warsaw, Kraków–Warszawa 2017, 174 pages, 71 plates, indices; ISBN 978-83-7676-280-7

ELIZA WALCZAK

Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. II: The National Museum in Warsaw. Part 3: The Northern Black Sea Coast: Bosphoran Rulers – Sarmatia, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, The National Museum in Warsaw, Kraków–Warszawa 2018, 168 pages, 66 plates, indices; ISBN 978-83-7676-304-0

EVGENI I. PAUNOV

342 JAROSŁAW BODZEK

Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. III: The National Museum in Cracow. Part 3: Thrace and Pontus, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, The National Museum in Krakow, Kraków–Warszawa 2018, 148 pages, 58 plates, indices; ISBN 978-83-7676-305-7

SZYMON JELLONEK

343 MAREK BUDAJ, JÁN HUNKA

Nálezy Mincí na Slovensku / Coin Finds in Slovakia. V/1. Archeologický Ústav Sav Historické Múzeum SNM, Bratislava–Nitra 2018, 260 pages; ISBN 978-80-8196-026-0

KRONIKA / CHRONICLE

MATEUSZ WOŹNIAK

347 Kronika Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie (2018)

354 *The Chronicle of the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow (2018)*

JAROSŁAW BODZEK

363 Kronika Sekcji Numizmatycznej Komisji Archeologicznej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie (2018)

365 *The Chronicle of the Numismatic Section of the Commission on Archaeology of the Polish Academy of Sciences (Krakow Branch of the Polish Academy of Sciences) (2018)*

BARBARA ZAJĄC, SZYMON JELLONEK, PAULINA KOCZWARA

367 *Pecunia Omnes Vincit. International Numismatic and Economic Conferences (2013–2018)*

NEKROLOG / OBITUARY

JAROSŁAW BODZEK

373 Stefan Skowronek (16 stycznia 1928 – 11 czerwca 2019)

379 *Stefan Skowronek (January 16, 1928 – June 11, 2019)*

386 Bibliografia wybranych prac numizmatycznych prof. Stefana Skowronka

Selected Bibliography of Prof. Stefan Skowronek's Numismatic Works



Stefan Skowronek (1928–2019) podczas wykopalisk archeologicznych w Egipcie (1960/1961)
Ze zbiorów Ośrodka Dokumentacji Filmowej Nauki Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie
Stefan Skowronek (1928–2019) during archaeological excavation in Egypt (1960/1961)
From the Center of Visual Documentation of Polish Science (Pedagogical University of Cracow)

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce tom XIV *Notae Numismaticae – Zapisków Numizmatycznych*. Zgodnie z przyjętymi przez nas zasadami wszystkie teksty publikujemy w językach kongresowych, z angielskimi i polskimi abstraktami. Polskojęzyczne wersje tekstów odnoszących się w większym stopniu do zainteresowań czytelnika polskiego są zamieszczone w formie plików PDF na stronie internetowej Muzeum Narodowego w Krakowie (<https://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>). W podobny sposób udostępniamy cały obecny tom oraz tomy archiwalne. Na stronie internetowej dostępne są ponadto wszelkie informacje ogólne o czasopiśmie oraz instrukcje dla autorów i recenzentów.

11 czerwca 2019 r. w wieku 91 lat odszedł prof. dr hab. Stefan Skowronek (1928–2019), nestor polskiej numizmatyki, wieloletni pracownik i kierownik Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie, wybitny znawca numizmatyki antycznej, wykładowca i pracownik Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek wielu towarzystw i organizacji naukowych, w tym członek honorowy Sekcji Numizmatycznej Komisji Archeologicznej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie.

Jego pamięci poświęcamy XIV tom *Notae Numismaticae – Zapisków Numizmatycznych*, czasopisma, które mocno wspierał jako autor i członek Komitetu Naukowego.

Redakcja

Dear Readers,

It is with great pleasure that we present volume XIV of *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* to you. In accordance with the principles that we have adopted, our texts are published in the conference languages with English and Polish abstracts. The Polish-language versions of the texts that are more relevant to the interests of the Polish reader can be found as PDFs on the website of the National Museum in Krakow (<https://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>). Similarly, the whole of the present volume is available online, as are previously published volumes of the journal. The website also contains general information about the journal as well as information for prospective authors and reviewers.

Prof. Dr. Hab. Stefan Skowronek (1928–2019), the doyen of Polish numismatics, died on June 11, 2019, at the age of 91. For many years, he worked as an employee – and then as head – of the Numismatic Cabinet at the National Museum of Krakow. He was also a lecturer and employee of the Pedagogical University of Krakow, a lecturer at the Jagiellonian University, and a member of numerous scientific societies and organizations, having honorary membership status at the Krakow branch of the Numismatic Section of the Polish Academy of Sciences' Commission on Archaeology.

It is to his enduring memory that we dedicate volume XIV of *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*, a journal that he helped to support as both an author and as a member of the Scientific Committee.

The Editors

JAROSŁAW BODZEK
Uniwersytet Jagielloński

Kronika Sekcji Numizmatycznej Komisji Archeologicznej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie (2018)

W 2018 r. Sekcja Numizmatyczna Komisji Archeologicznej PAN, podobnie jak w roku poprzednim, liczyła 11 członków: Przewodniczący Sekcji – dr hab. Jarosław Bodzek (Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków; Muzeum Narodowe w Krakowie), prof. Wiesław Kaczanowicz (Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego, Katowice), prof. Aleksander Krawczuk (emerytowany, Uniwersytet Jagielloński, Kraków), prof. Janusz A. Ostrowski (emerytowany, Uniwersytet Jagielloński, Kraków), prof. Maciej Salamon (Instytut Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków), prof. Stefan Skowronek (emerytowany, Uniwersytet Pedagogiczny, Kraków), prof. Joachim Śliwa (emerytowany, Uniwersytet Jagielloński, Kraków), prof. Zenon Woźniak (emerytowany, Polska Akademia Nauk, Kraków), dr hab. Marcin Wołoszyn (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk, Kraków; Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego), prof. Marek Jan Olbrycht (Instytut Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego) oraz dr hab. Agata Aleksandra Kluczek (Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego).

W 2018 r. miały miejsce dwa posiedzenia Sekcji Numizmatycznej. Obrady odbywały się w sali audiowizualnej Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego w Krakowie (Oddziale Muzeum Narodowego w Krakowie) przy ul. Józefa Piłsudskiego 12 oraz w sali konferencyjnej krakowskiego Oddziału PAN przy ul. św. Jana 28. Referaty były poświęcone numizmatyce starożytnej oraz ochronie światowego dziedzictwa kulturowego i archeologicznego. Łącznie w posiedzeniach wzięło udział 30 osób.

W dniu 25 kwietnia 2018 r. dr Nabil Mabrouk (Wydział Archeologii Uniwersytetu w Fajum, Egipt) przedstawił wykład „Preservation of cultural heritage in hard times. Case study: Islamic Art Museum in Egypt” na temat uszkodzeń i prac

konserwatorskich dotyczących zabytków archeologicznych powstałych w okresie zagrożeń wojennych i terrorystycznych, na przykładzie losów Muzeum Sztuki Islamu w Egipcie. Wykład został zorganizowany wspólnie z Sekcją Archeologiczną Komisji Archeologicznej PAN Oddział w Krakowie. W posiedzeniu wzięło udział 20 uczestników.

Z kolei 4 czerwca 2018 r. dr Evgeni I. Paunov (badacz niezależny, Wiedeń) zaprezentował wystąpienie „The Coins of the Late Kings of Thrace, ca. 150/40 BC–AD 45/46”. Wykład był poświęcony problematyce mennictwa królów Tracji od Mostisa i Diksaselmiosa po Roimetalkesa III. W posiedzeniu wzięło udział 10 uczestników.

W 2018 r. prowadzono ponadto prace redakcyjne nad XIII (2018) tomem czasopisma *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*. Ukazało się ono na początku 2019 r. *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* jest pismem naukowym poświęconym zagadnieniom z zakresu numizmatyki, wydawanym wspólnie przez Muzeum Narodowe w Krakowie oraz Sekcję Numizmatyczną Komisji Archeologicznej PAN Oddział w Krakowie. Redaktorem czasopisma jest dr hab. Jarosław Bodzek.

Adres Autora:

Jarosław Bodzek
Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego
ul. Gołębia 11
31-107 Kraków
jaroslaw.bodzek@uj.edu.pl
ORCID 0000-0002-4272-4117

JAROSŁAW BODZEK
Jagiellonian University

The Chronicle of the Numismatic Section of the Commission
on Archaeology of the Polish Academy of Sciences
(Krakow Branch of the Polish Academy of Sciences) (2018)

In 2018, as in the previous year, the Numismatic Section of the Polish Academy of Sciences' Commission on Archaeology had a staff of eleven members: the chairman of the section, Dr. hab. Jarosław Bodzek (Institute of Archaeology of the Jagiellonian University, Krakow; National Museum in Krakow); Prof. Wiesław Kaczanowicz (Institute of History of the University of Silesia in Katowice); Prof. Aleksander Krawczuk (retired, Jagiellonian University, Krakow); Prof. Janusz A. Ostrowski (retired, Jagiellonian University, Krakow); Prof. Maciej Salamon (Institute of History of the Jagiellonian University, Krakow); Prof. Stefan Skowronek (retired, Pedagogical University, Krakow); Prof. Joachim Śliwa (retired, Jagiellonian University, Krakow); Prof. Zenon Woźniak (retired, Polish Academy of Sciences, Krakow); Dr. hab. Marcin Wołoszyn (Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, Krakow; Institute of Archaeology of the University of Rzeszów); Prof. Marek Jan Olbrycht (Institute of History of the University of Rzeszów); and Dr. hab. Agata Aleksandra Kluczek (Institute of History of the University of Silesia in Katowice).

The Numismatic Section met twice in 2018. These meetings were held in the main auditorium at the Emeryk Hutten-Czapski Museum in Krakow (a division of the National Museum in Krakow), located at 12 Piłsudski St., and in the Conference Room at the Krakow branch of the Polish Academy of Sciences, which is located at 12 St. John Street. The papers delivered during these sessions were dedicated to ancient numismatics and the preservation of the world's cultural and archeological heritage. Altogether, the sessions were attended by thirty people.

A lecture titled "The preservation of cultural heritage in hard times. Case study: the Islamic Art Museum in Egypt" was delivered by Dr. Nabil Mabrouk from the Faculty of Archaeology at Fayoum University, Egypt, on April 25, 2018. Using the fate of the Museum of Islamic Art in Egypt as an example, Dr. Mabrouk discussed the threats – and damage that can result from these threats – facing archaeological artifacts in an age of war and terrorism; he also talked about conservation work on these artifacts. Dr. Mabrouk's lecture was organized together

with the Archeological Section of the Polish Academy of Sciences' Commission on Archaeology (the Krakow Branch). Twenty people took part in the session

Dr. Evgeni I. Paunov, an independent researcher based in Vienna, gave a presentation entitled "The Coins of the Late Kings of Thrace, ca. 150/40 BC – AD 45/46". The presentation was on issues concerning the coinage of the kings of Thrace, from Mostis and Dixaselmus to Rhoemetalces III. Ten people took part in the session.

Editorial work continued on Volume 13 (2018) of the periodical *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*. It came out at the beginning of 2019. *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* is an academic journal dedicated to topics from the field of numismatics, jointly published by the National Museum in Krakow and the Krakow branch of the Numismatic Section of the Polish Academy of Sciences' Commission on Archaeology. The editor-in-chief is Jarosław Bodzek.

Author's address:

Jarosław Bodzek
Institute of Archaeology, Jagiellonian University
11 Gołębia Street
31-107 Krakow, Poland
jaroslaw.bodzek@uj.edu.pl
ORCID 0000-0002-4272-4117